

Prof. Dr. Sevinç Günel
H.Ü. Tıp Fakültesi Arkeoloji Anabilim Dalı

Çine-Tepecik İskeletlerinin Arkeolojik Veriler Işığında Değerlendirilmesi

Arkeolojik kazılara dayalı veriler, ölüm bilincinin Prehistorik Çağlara uzandığını göstermesinin yanı sıra toplumların inançları ve kültürel gelişimleriyle bağlantılı ölü gömme geleneğine ışık tutan kanıtları da ortaya koymaktadır. Yerleşim dışı ve yerleşim içi gömülerde, bireylerin öldükten sonra yeni bir yaşama başladığı inancı, mezarlara '*ölü hediyesi*' olarak eşyaların bırakıldığını göstermiştir. Bu geleneği yansıtan merkezlerden biri, Çine-Tepecik Höyüğü'dür. Batı Anadolu Bölgesi'nde, Büyük Menderes Nehri'nin güneyinde, Çine Çayının (antik adı Marsyas) uzandığı ovada yer alan Tepecik, tarihöncesi ve tarihi dönemlere ait kültür tarihini aydınlatan bir höyüktür. Yerleşim süreci, Kalkolitik Çağ'dan (M.Ö. 5500) Geç Tunç Çağı sonlarına uzanan (M.Ö. 1100) zaman dilimini vermektedir. Höyük, Roma döneminde, mezarlık alanı olarak kullanılmıştır. Roma dönemi mezarları, erkek, kadın ve çocuk bireylerin gömüldüğü çatı kiremidi mezar tipini yansıtır. Bu mezarlarda, altın saç tokası, cam kaplar ve metal eserler, ölü hediyeleri arasında yer alır. Öte yandan Kalkolitik Çağ ile Tunç Çağı başlarına ait mezarlara, yerleşim alanında rastlanmıştır. Bu dönemde, basit-toprak mezar ve pithos/küp mezarlarda kadın ve çocuk bireylerin, çömlek mezarlarda ise, bebek bireylerin gömüldüğü tespit edilmiştir. Bu mezar tiplerinden pithos/küp ve çömlek mezarların ağızları kapak taşlarıyla kapalıdır. Bireyler, doğu-batı yönünde ve hoker ya da yarı hoker pozisyonda, kollar ise, dirsek hizasında kıvrılmış olarak gömülmüştür. Erişkin kadın mezarlarında, kaplar ve ayrıca metal ve değerli taşlardan oluşan takılar bulunmuştur. Gömü sırasında hayvanların kurban edildiği ve mezar çevresine bırakıldığına işaret eden bulgular, ritüel uygulamayı ve gösterilen özeni yansıtmakta, ayrıca ölen kişinin sosyal statüsünü de öne çıkarmaktadır. Gömülerden birinde, kafatasının alt hizasındaki geyik boynuzu, her yıl yenilenen boynuzların, yeniden doğuş, sağlık ve güç kavramlarıyla bağlantılı olarak bireyin statüsünde belirleyici olmuştur. Çömlek mezarlar ise, bebek bireylere aittir. Çömleklerden birinde, 9-12 aylık üç bebek birarada gömülmüştür. Genel olarak, erişkin ve bebek bireylerin patolojik incelemelerinde periostitis, endokraniyal lezyon, osteomyelit sık görülen enfeksiyon göstergeleri olup, ayrıca bazı bireylerin kemiklerinde iyileşmiş kırıklara da rastlanmıştır.